

ПУБЛИЧНАТА КОМУНИКАЦИЯ ЗА 145-ГОДИШНИЯ ЮБИЛЕЙ НА НАЦИОНАЛНАТА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

Боян Аврамов

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме: Докладът представя опита на отдел „Връзки с обществеността“ при Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (НБКМ), свързан с организирането на 145-годишнината от създаването на библиотеката. Обобщават се техниките на публичната комуникация, използвани за отбелязването на юбилея. Дейността на отдел „Връзки с обществеността“ на НБКМ се откроява като добра практика за съвременна публична комуникация (Public Relations – PR) и за ефективно общуване между национална културна институция и обществеността.

Ключови думи: публична комуникация, Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, инфотеймънт, видеографски PR, юбилей.

Въведение

Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (НБКМ) е културна институция – символ на просвещението и храм на познанието на нацията. Тя е най-старата културна институция в следосвобожденска България, основана на 10 декември 1878 г. През 2023 г. библиотеката празнува своята 145-годишнина. Датата 10 декември 2023 г. е неработен, празничен ден за библиотечните служители и се взема решение да се подготви празнична седмица от 4 до 8 декември 2023 г. Отбелязването на 145-годишния юбилей на библиотеката е задължаващо събитие, което трябва да се отбележи чрез използването на разнообразни техники на публичната комуникация за вътрешните и външните публики на институцията.

Пътят от създаването на Националната библиотека до съвременното ѝ документално богатство от над 8,5 милиона регистрирани библиотечни единици е дълъг, сложен и вълнуващ. Той трябва да бъде подходящо представен и популяризиран чрез професионално използване на възможностите на публичната комуникация и с творчески подход.

Методология

Представянето на опита на отдел „Връзки с обществеността“ при Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ за отбелязването на 145-годишнината на библиотеката включва общонаучните методи на анализ и синтез и качествения метод. Обобщава се ефективността на реализираните

инициативи и събития с оглед на тяхното отражение върху вътрешноинституционалната комуникация и общественото им въздействие. Проследяват се обществените нагласи към богатата дейност, актуалните проблеми и перспективи за развитието на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

Значение на публичната комуникация за НБКМ

Значението на публичната комуникация за културните институции е в осъществяването на целенасочен обмен на информация с обществеността. Според Т. Тодорова публичната комуникация е средство за връзка между библиотечната институция и обществото, за предаване на идеи, тези и важни послания. Нараства значението на дейностите по връзки с обществеността в библиотечно-информационния сектор и динамиката е непрекъсната [1].

В контекста на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ това включва четири направления на дейност:

- информирание – споделяне на информация за библиотеката, нейните колекции, услуги и събития;
- промотиране – привличане на нови потребители и насърчаване на използването на библиотечните ресурси;
- ангажиране – изграждане на взаимоотношения с обществеността и насърчаване на диалога;
- образование – повишаване на осведомеността за значението на библиотеките и четенето.

Приложени техники на публична комуникация за честването на 145-годишнината на НБКМ

Техниките на публичната комуникация, които се използват по повод 145-годишния юбилей на НБКМ, целят популяризиране сред обществото на информация за богатите ресурси и спектър от услуги и за инициативите на Националната библиотека в подкрепа на знанието, образованието, културния и духовен живот.

За честването на юбилея се изработва, след задълбочени дискусии, анализи и обмен на творчески идеи, многокомпонентна едноседмична празнична PR програма. Празничната седмица от 4 до 8 декември 2023 г. е изпълнена с разнообразни и оригинални тематични събития и информационно-промоционални дейности: прессъобщение и пресконференция за медии и партньори; представяне на документален филм за НБКМ, озаглавен „145 години Храм на духа“; връчване на отличие за дългогодишен читател на библиотеката; две изложбени събития – изложба с плакати на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ за периода 2018 – 2023 г. и експозиция „Книгите на дарителите“; премиера на юбилейния сборник

„Перли в короната“; провеждане на юбилейна международна кръгла маса на тема „Устойчиво развитие на библиотеките“ (7 – 8 декември 2023 г.) и на ден на отворените врати, както и организиране на тържествено честване с културна програма и концерт.

Прессъобщение

Прессъобщението е изготвено и разпространено от отдел „Връзки с обществеността“ с цел да информира обществеността за програмата на празничната седмица на библиотеката. По повод на юбилея, за постигане на допълнителна осведоменост, се прави конкретен и ефективен press release, който очертава ясни послания за честването на годишнината на Националната библиотека. Прессъобщението се адресира до медиите и допълнително се използва в разнообразни комуникационни канали – традиционните и социалните медии, уебсайтовете, както и по време на публичните събития, тематичните срещи и пресконференцията в библиотеката. Съществената информация предварително се представя пред голяма и разнородна аудитория, като се утвърждава значимата обществена роля на Националната библиотека. Проф. Здравко Райков подчертава, че публичната комуникация е висш „занаят“, който има свои правила, логически изисквания и закономерности. Като целенасочена дейност, е ориентирана към постигането на конкретни резултати [2].

Пресконференция

Пресконференцията на 4 декември 2023 г. открива събитията на юбилейната седмица и се организира в зала „История на книгата“. Първата цел на пресконференцията е да запознае журналистите и представителите на медиите с богатата празнична програма, включваща изложби, премиера, церемонии и други събития в чест на 145-годишнината на Националната библиотека, за даване на гласност на инициативите сред обществото. Втората цел е насочена към фокусиране на вниманието върху неотложен проблем, свързан с развитието на националната библиотечно-информационна институция. Представя се и се разпространява Декларация на Обществения съвет на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, адресирана към изпълнителната власт и ресорните държавни институции, с настойчив призив за предприемане на мерки за увеличаване на сградния фонд на НБКМ с цел обезпечаване на националноотговорните ѝ функции за съхраняване и опазване на книжовното и културно-документалното наследство на България. Този въпрос е изключително актуален, тъй като всяка година ресурсите на Националната библиотека нарастват с над 70 000 документа. Декларацията се отпечатва и предоставя на всички журналисти, присъстващи на пресконференцията.

Видеографски PR

Публичната комуникация на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ е динамична и използва възможностите на съвременните информационно-комуникационни технологии. Видеографският PR е от голямо значение в контекста на глобалната информационна среда. Той е интригуваща форма на публична комуникация, която съчетава видеосъдържание с нови техники за връзки с обществеността. Този жанр се фокусира върху създаването на инфотейнмънт видеоматериал. Той е едновременно атрактивен и с внимателно подбрано информационно съдържание, за достигане до различни целеви публики и позициониране на важни институционални послания.

Празничната юбилейна програма включва документалния филм „145 години Храм на духа“ (с режисьор Боян Аврамов), който изпълнява функцията на видеографски PR на Националната библиотека. Филмът е въздействащ видеоразказ за НБКМ през погледа на най-младите библиотечно-информационни специалисти. Видеографският продукт привлича вниманието към Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и чрез търсен оригинален ефект – състои се точно от 145 кадъра.

Изобр. 1. Премиера на „145 години Храм на духа“. Фотограф: Ст. Рангелов

Документалният филм „145 години Храм на духа“ е с жанр инфотейнмънт. Лентата се представя и на отделна прожекция, специално за служителите на библиотеката, като част от вътрешната комуникация на културната институция с нейните служители. Както отбелязва З. Райков, растяща е ролята на PR, насочен към вътрешните публики – служителите

на една организация. Сред причините за този все по-силен интерес към вътрешните комуникации в съвременния свят е усложняването на информационните потоци и все по-трудното ориентиране в тях на служители от различните йерархични нива [2].

Награда за дългогодишен читател на НБКМ

Церемонията по връчването на награда за дългогодишен читател на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ е професионална инициатива на отдел „Връзки с обществеността“. Целта е да се насочи вниманието на обществото към тези читатели, които редовно и дългогодишно ползват богатия фонд на библиотеката. Със своя авторитет и присъствие те допринасят за цялостния имидж на Националната библиотека. PR отделът се заема със задачата да издери дългогодишните читатели, и се спира на следните личности: Стоян Райчевски – български общественик, публицист, политик, историк и етнограф, който е читател от началото на 60-те години на миналия век; Костадин Георгиев – доктор по философия, дългогодишен преподавател в Минно-геоложкия университет; Николай Жечев – български историк, професор по история на Българското възрождане; Людмила Николова и Иван Порталски – специалист по атомна физика.

На церемонията по връчването на наградите за дългогодишен читател на НБКМ лично присъстват Стоян Райчевски и Николай Жечев. Дватама читатели получават специално изработени плакети за юбилея на Националната библиотека. В своите вълнуващи изказвания те благодарят на културната институция, че е изиграла съществена роля в изграждането им като личности, учени и професионалисти.

Кръгла маса

Кръглите маси и семинарите са доказана ефективна PR техника. Юбилейната кръгла маса, проведена се в Националната библиотека на 7 и 8 декември 2023 г., на тема „Устойчиво развитие на библиотеките“ дава гласност за приноса на библиотеките като партньори в постигането на целите за устойчиво развитие. Във форума участват изявени български специалисти, както и представители на национални библиотеки от Литва и Северна Македония и от Унгарската национална и университетска библиотека. Модератори на юбилейната кръгла маса са колеги от авторитетни институции, като Българската академия на науките, Университета по библиотекознание и информационни технологии, Народната библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, Националният център за информация и документация, Националната академия за театрално и филмово изкуство „Кръстьо Сарафов“ и Фондация „Национална академична библиотечно-информационна система“.

*Изобр. 2. Откриване на юбилейната кръгла маса
„Устойчиво развитие на библиотеките“. Фотограф: Ст. Рангелов*

Информативни и интересни са докладите, представени от лекторите Кр. Александрова, С. Найденова, Ал. Куманова, Т. Тодорова, М. Ефремова, Д. Минев, И. Крачанов, С. Анева, Рита Радо, Давор Брачко, Р. Калчева, Е. Георгиев и др. Докладите се публикуват в юбилеен брой на сп. „Библиотека“ [3].

Изложби

Две изложби са специално подготвени и експонирани по време на празничната седмица.

Изложбата с плакати на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ за периода 2018 – 2023 г. е съществена част от юбилейната програма. Тя визуализира значимия обществен принос на НБКМ в съвременния културен живот – утвърждава установени контакти и провокира идеи за нови взаимодействия. Т. Тодорова посочва, че за да е ефективно PR програмирането в библиотеките, „организирането на изложби, презентации и премиери на книги е приоритетна дейност и е особено важна за представянето пред академичната общност и пред широката общественост“ [4]. Сред плакатите в изложбата присъстват поредиците „Българска периодика“ и „Български библиотекари и библиографи“: плакати за 120-годишнината на проф. Тодор Боров; плакати за изложбата по случай 140 години от рождението на знаменития библиограф Добри Немиров; афиш по случай 210 години от рождението на Захарий Зограф. Плакатите на премиерите на фототипните издания на НБКМ също са забележителни, като отличаваме представянето на Аджарското евангелие от 1652 г.

Другата изложба, специално презентирана за юбилея, е експозицията „Книгите на дарителите“. Ситуирана в Централното фоайе, изложбата включва документи и книги, дарени през периода 2018 – 2022 г. Постъпили са 16 438 тома дарения от 1214 частни лица и организации, които обогатяват специалните колекции и основния фонд. Част от даренията са определени за международен книгообмен, за обществени и университетски библиотеки, за читалища и за българската общност в чужбина. Публичната комуникация с дарителите на Националната библиотека, осъществена чрез тази изложба, е и израз на институционална благодарност и възможност за диалог за продължаващо сътрудничество с тези личности и организации.

Ден на отворените врати

Денят на отворените врати в НБКМ е желана възможност от обществеността и полезна PR техника за публична комуникация на Националната библиотека. Отдел „Връзки с обществеността“ подготвя прецизна програма, както и организирано посрещане на посетителите в отворената за всички граждани национална институция. Осъществяват се дейности по промоция на информационните възможности и на достъпността на услугите в НБКМ.

Изобр. 3. Ден на отворените врати. Фотограф: Ст. Рангелов

Акцент на деня на отворените врати е представянето на документите от фонда на Националната библиотека, вписани в международната програма на ЮНЕСКО „Паметта на света“. В този световен регистър са включени

само онези безценни документи, създадени през вековете, които са допринесли за изграждането на съвременния свят. Националната библиотека „Св. св Кирил и Методий“ с гордост съхранява и популяризира три изключително ценни за цивилизацията ни документи – Енинския апостол от XI век, Борилевия синодик от XIV век и Маснави-ий-Манави, препис от XVI век. За целта са поръчани две специални климатизирани витрини за централното фоайе (каталожен хол) и са подготвени информационни банери.

Печатно издание (сборник)

Сборникът „Перли в короната“ престижно популяризира Националната библиотека като културно средище [5]. Изданието се посвещава на 145-годишнината на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (съставители и автори са: Б. Минчева, Хр. Атанасов, Р. Кирилова, Ал. Касабов, М. Тафрова и др.). Специално за премиерата на „Перли в короната“ е поканен хорът на Софийската духовна семинария. Сборникът възниква като онлайн рубрика на сайта на Националната библиотека по време на пандемията. Подготвен за 145-годишнината на НБКМ като печатно издание, „Перли в короната“ показва съхранената историческа памет чрез 65 интересни статии с богат снимков материал от колекциите на библиотеката.

Изобр. 4. Сборник „Перли в короната“. Сайт на НБКМ

През последните десетилетия сме свидетели на интензивни промени в библиотеките, които от архивни хранилища се превърнаха в привлекателни и оживени средища, предлагащи целия спектър от печатна и виртуална информация, в които осигуряването на достъп до информация и знание за потребителя е първостепенна услуга [6].

Тържествено честване – главно събитие

Тържественото честване е професионално планирано от отдел „Връзки с обществеността“ на НБКМ – от посрещането на официалните лица, през тържествените речи, до видеопоздравите от директори на национални библиотеки в Европа и по света.

Публичната комуникация, достигайки до най-широка публика, успява да покаже и отношението на важни институции и личности към ролята и значението на библиотеката в духовния живот на нацията. Тържественото честване на 145-годишнината е уважено от министър-председателя на Република България, вицепрезидента на Република България, заместник-министъра на културата, от ректорите на Университета по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ) и на Софийския университет, от дипломати, представители на академичната общност, политици и много други, ангажирани с каузата на Националната библиотека, от граждани.

Изобр. 5. Тържествено честване на 145 години НБКМ. Фотограф: Ст. Рангелов

Директорът на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ Кр. Александрова е удостоена с плакет „Св. св. Кирил и Методий“ от името на президента на Република България Румен Радев за първостепенния принос на библиотеката към формирането на устоите на знанието, културата, книжнината на следосвобожденска и съвременна България, както и за активната ѝ роля в съхраняването на възрожденските идеали и постигането на просветен и културен напредък.

Представени са и видеопоздрави от 11 чуждестранни библиотечни организации. Тържеството завършва с културна програма – концерт на Орлин Павлов и джаз трио The Art Of The Trio.

Публичната комуникация за честването на 145-годишнината на НБКМ има важна функция за привличане на общественото внимание върху културното ни богатство и за диалог за бъдещото ѝ институционално развитие и укрепване.

Оценка на ефективността на юбилейната PR програма

Анализът на резултатите от осъществената PR програма показва, че ефективната комуникация спомага за определянето на важни бъдещи решения за Националната библиотека. Повишен е убедително авторитетът на институцията. Тържественото честване позволява да се популяризират иновациите в областта на библиотечните технологии и услуги и допринеса за възприемането от обществото на НБКМ като притегателен център за образование, наука и култура. Укрепва се общественото положително отношение към библиотеката и се повишава интересът към богатите фондове и уникални колекции, притежание на библиотеката. Юбилеят създава възможност да се открият успехите на Националната библиотека и да се очертае стратегия за нейното бъдеще. Реализирането на богатата програма на честването повишава отговорността на работещите в библиотеката за нейния авторитет и динамично развитие.

Заклучение

PR програмата по повод 145-годишнината на НБКМ стимулира активността на библиотечните специалисти и взаимодействието с много партньори и съмишленици от страната и чужбина. Събитийното отбелязване на тази дата е възможност да се докажат значимостта и важната роля на публичната комуникация за културните институции. От правилното планиране до професионалната реализация на използваните PR техники, честването на 145-годишния юбилей на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ доказва потенциала на професионално осъществяваната публична комуникация за утвърждаването на престижа и за налагането на активното присъствие на институцията в националния духовен живот.

Според Е. Русинова за библиотеките е важно да бъдат изпълнени три задачи: да установят и да не спират да поддържат връзка с обществеността и чрез медиите; да привличат вниманието на различни институции към дейностите в библиотеките; да спечелят вниманието на колеги от други културни институции [7]. Отдел „Връзки с обществеността“ изпълнява успешно и трите задачи чрез PR програмата за 145-годишнината на Националната библиотека.

References/Литература

1. **Todorova**, Tania. Efektivna PR-programa v bibliotekata. – Vav: *Vrazki s obshtestvenostta i promotSIONalni tehniki*. Sofia: WINI 1837, 2009, s. 100 – 105.
[**Тодорова**, Тания. Ефективна PR-програма в библиотеката. – Във: *Връзки с обществеността и промоционални техники*. София: WINI 1837, 2009, с. 100 – 105.]
2. **Raykov**, Zdravko. Tehnologija i tehniki na publichnata komunikatsia. Sofia: Darmon, 2001, 284 s.
[**Райков**, Здравко. Технология и техники на публичната комуникация. София: Дармон, 2001, 284 с.]
3. **Biblioteka**. Sofia. Nats. bibl. „Sv. sv. Kiril i Metodiy“. 2024, No 2, s. 232. (Specializiran broj: Ustoichivo razvitie za bibliotekite. Yubileyna kragla masa, posvetena na 145-godishninata na NBKM.)
[**Библиотека**. София. Нац. библ. „Св. св. Кирил и Методий“. 2024, № 2, с. 232. (Специализиран брой: Устойчиво развитие на библиотеките. Юбилейна кръгла маса, посветена на 145-годишнината на НБКМ.)]
4. **Todorova**, Tania. PR-otdelat v strukturata na savremennata biblioteka. – V: *Dobri bibliotekni praktiki*. Sofia: WINI 1837, 2009, s. 99 – 107.
[**Тодорова**, Тания. PR-отделът в структурата на съвременната библиотека. – В: *Добри библиотечни практики*. София: WINI 1837, 2009, с. 99 – 107.]
5. **Perli** v koronata. Izdaniето se posveshtava na 145-godishninata na Natsionalnata biblioteka „Sv. sv. Kiril i Metodiy“. Sofia. Nats. bibl. „Sv. sv. Kiril i Metodiy“, 2023, s. 270
[**Перли** в короната. Изданието се посвещава на 145-годишнината на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. София. Нац. библ. „Св. св. Кирил и Методий“, 2023, 270 с.]
6. **Aleksandrova**, Krasimira, Vanya **Avramova**. Inovativni podhodi za razkrivane na biblioteknite koleksii v Natsionalnata biblioteka „Sv. sv. Kiril i Metodiy“ – zala „Istoria na knigata“. [Onlayn resurs.] Bibliotekite klyuch kam minaloto – portal kam badeshteto. Dokladi ot XXIX konferentsia na BBIA. Sofia, 2019, s. 30 – 33. https://www.lib.bg/publish/BBIA/sbornik_konf_2019.pdf.
[**Александрова**, Красимира, Ваня **Аврамова**. Иновативни подходи за разкриване на библиотечните колекции в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ – зала „История на книгата“. [Онлайн ресурс.] Библиотеките ключ към миналото – портал към бъдещето. Доклади от XXIX конференция на ББИА. София, 2019, с. 30 – 33. https://www.lib.bg/publish/BBIA/sbornik_konf_2019.pdf]

7. **Rusinova**, Evgenia. *Biblotechnite PR i marketing v balgarskite uslovia: zadachi, vazmozhnosti, neuspehi.* – V: *Marketing i PR – inovatsionni bibliotechni tehnologii. Statii*, 2003 – 2014. Sofia: DiOMira, 2014, s.124 – 142.

[**Русинова**, Евгения. Библиотечните PR и маркетинг в българските условия: задачи, възможности, неуспехи. – В: *Маркетинг и PR – иновационни библиотечни технологии. Статии*, 2003 – 2014. София: ДиОМира, 2014, с. 124 – 142.]

За автора

Боян Аврамов е експерт по връзки с обществеността в НБКМ и докторант в катедра „Библиотечни науки“ при УниБИТ.

За контакт с автора: avr@dir.bg

PUBLIC COMMUNICATION FOR THE 145TH ANNIVERSARY OF THE NATIONAL LIBRARY “ST. SV. CYRIL AND METHODIUS”

Boyan Avramov

University of Library Studies and Information Technologies

Abstract: The report presents the experience of the “Public Relations” Department at the National Library “St. St. Cyril and Methodius” (NLCM) related to the organization of the 145th anniversary of the establishment of the library. The public communication techniques used to commemorate the anniversary are summarized. The activity of the “Public Relations” department of the NLCM stands out as a good practice for modern public communication (Public Relations – PR) and for effective communication between the national cultural institution and the public.

Keywords: public communication, National Library “St. St. Cyril and Methodius”, infotainment, video PR, anniversary.

About the Author

Boyan Avramov is a public relations expert and PhD student at Library Sciences Department at ULSIT.

To contact the Author: avr@dir.bg